

Enamlevinud rikkumised riigihangetes

1. Hanke alusdokumentide muutmine hankemenetluse läbi viimise ajal:
 - a. Hankemenetluse läbiviimise ajal on muudetud (täiendatud/täpsustatud vms) hanke alusdokumente, nt tehnilisi tingimusi, hankelepingu täitmise aega vms.
 - b. Läbi teabevahetuse, selgituste kaudu on potentsiaalsele pakkujale antud hanke kohta uut, täpsustavat, laiendavat informatsiooni muutmata hanke alusdokumente ja/või hanketeadet.

Oluliste muudatuste ja täpsustamiste puhul tuleb muuta hanke alusdokumente ja/või hanketeadet ning teavitada kõiki huvitatud osapooli, pikendada vajadusel pakkumuste esitamise tähtaega.

Pakkumuste laekumise tähtaja pikendamata jätmine hankedokumentides oluliste muudatuste tegemisel toob kaasa korrektsiooni 10%-100% sõlmitud lepingu mahust (sõltuvalt rikkumisest).

2. Hanke alusdokumentides muudatuste tegemine pärast pakkumuste esitamist, sh lepingu täitmise ajal
 - a. Pakkumuste esitamise järgselt muudetakse nt hankelepingu vormi ja/või hankelepingu täitmise ajal ei ole järgitud kokkulepitud tingimusi, nt:
 - i. Maksetingimused – ei ole lubatud lisada hiljem nt ettemaksu tegemise võimalust, muuta tasu maksmise aega, muuta lepingu eest tasumise osade suurus jne.
 - ii. Lepingu kestvus – hanke kestvuse määramisel peab hankija arvestama võimalikke lepingu täitmise viibimisi, nt erinevate kooskõlastuste saamised. (Hankelepingu täitmise ajaks on kindlam seada teatud ajavahemik, mitte märkida kindlat täitmise tähtaega kuupäevaliselt, mis võib muutuda, kui viibib lepingu sõlmimine.)

Hanketeates või tehnilises kirjelduses esitatud lepingu elementide muutmine toob kaasa korrektsiooni 25% sõlmitud lepingu mahust.

3. Hanke alusdokumentides (nt tehnilises kirjelduses või ehitusprojektis) on nimetatud konkreetne kaubamärk, standard, toote nimetus, kutsekvalifikatsioon, registreering vms ja sellele ei ole lisatud „või sellega samaväärne“.

Konkreetse nimetuse toomine ilma võimaldamata esitada samaväärset toob kaasa korrektsiooni 25% sõlmitud lepingu mahust.

4. Pakkumused tuleb küsida selgelt, et oleks üheselt aru saada, mida hankija soovib osta/tellida. Pakkumused peavad olema võrreldavad, vastama esitatud päringule ja olema esitatud selliste pakkujate poolt, kes on vastavas valdkonnas tegevad.

Lepingu eseme ebapiisav või ebatäpne määratlus toob kaasa korrektsiooni 10% sõlmitud lepingu mahust.

5. Edukaks tunnustatud pakkuja ei vasta riigihankele seatud tingimustele – näiteks ei vasta pakutud seade hankes seatud tehnilistele tingimustele või ei vasta pakkuja kõikidele seatud kvalifitseerimistingimustele.

Kui kvalifitseerimise tingimusi või tehnilist kirjeldust on pärast pakkumuste avamist muudetud või valesi kohaldatud, toob see kaasa korrektsiooni 25% sõlmitud lepingu mahust.

6. Piiravad tingimused – hanke alusdokumentides on märgitud pakkujatele kvalifitseerimistingimused, mis põhjendamatult piiravad turgu (nt keelenõue, varasema kogemuse nõue, erialase kvalifikatsiooni nõue).

Tingimuste kasutamine, mis on põhjendamatute siseriiklike, piirkondlike või kohalike eelistuste tõttu diskrimineerivad toob kaasa korrektsiooni 10%-25% sõlmitud lepingu mahust (sõltuvalt rikkumisest).

Tingimuste kasutamine, mis ei ole eespool nimetatud tähenduses diskrimineerivad, kuid on ikkagi ettevõtjate juurdepääsu piiravad, toob kaasa korrektsiooni 5%-25% sõlmitud lepingu mahust (sõltuvalt rikkumisest).

7. Kõik hankelepinguni jõudmiseni tõendavad dokumendid tuleb säilitada selliselt, et need oleks taas esitatavad ja kõik otsused, kokkulepped kirjalikult tõendatavad.

Ebapiisav kontrolljälg lepingu sõlmimise kohta toob kaasa korrektsiooni 25% sõlmitud lepingu mahust.

Hanke läbi viimine ja hankelepingu täitmine peab olema kooskõlas Riigihangete seadusega. Kui ei ole teada, kuidas täpselt toimida või mis on seadusega lubatud, siis alati võib pöörduda Rahandusministeeriumi Riigiabi ja riigihangete osakonna poole ning neilt nõu küsida – kuidas toimida selliselt, et oleks järgitud kõiki Riigihangete seaduse sätteid ja ei ilmneks hiljem kontrollimise käigus, et mõne sätte vastu on eksitud ja tuleb kohaldada kuludele korrektsiooni.

Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendis nr C(2019) 3452¹ on välja toodud erinevad rikkumised ning neile vastavad korrektsioonimäärad.

Sealt pärinevad kõik siin toodud näited korrektsioonide kohta, kuid sinne nimekiri ei ole ammendav.

Enamlevinud rikkumised hinnavõrdluse (mittehankija ostud) korral

- Ei ole võetud võrreldavaid pakkumusi ehk hindasid ei ole võrreldud või ei ole see tõendatav;
- Ei ole koostatud kirjalikku lähteülesannet;
- Saadud pakkumused ei ole omavahel võrreldavad või pakkuja(d) ei ole vastavas valdkonnas tegev;
- Ei ole järgitud hankele seatud tingimusi:
 - Lubatud esitada pakkumus, mis ei vasta seatud tingimustele;
 - Lubatud pakkumus, mis esitatud pärast pakkumuste esitamise tähtaega;
 - Lubatud pakkumust muuta pärast selle esitamist;
 - Peetud läbirääkimisi, kui see ei ole pakkumuskutses kirjas olnud.
- Dokumentidest ei selgu, millistel alustel on toimunud pakkumuste võrdlemine ja eduka pakkuja valik.

Rikkumised hinnavõrdluse korral toovad kaasa korrektsiooni 10% sõlmitud lepingu mahust.

¹ Commission Decision of 14.5.2019 laying down the guidelines for determining financial corrections to be made to expenditure financed by the Union for non - compliance with the applicable rules on public procurement, Lisa (Annex) 1. Kättesaadav [Euroopa Komisjoni veebilehelt](#).